

Utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika

I Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) publiceras verkets föreskrifter och allmänna råd.

- Föreskrifter är bindande regler.
- Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas och utesluter inte andra sätt att uppnå de mål som avses i författningen.

Socialstyrelsen ger årligen ut en förteckning över gällande föreskrifter och allmänna råd.

SOSFS kan beställas från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67, e-post socialstyrelsen@strd.se

ISSN 0346-6000, 0346-6019 Artikelnr 2007-10-2

Tryck: Grafikerna Livréna i Kungälv AB, Kungälv 2007

Socialstyrelsens föreskrifter om utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika;

**SOSFS
2007:2
(M och S)**

Utkom från trycket
den 28 februari 2007

beslutade den 16 februari 2007.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 2 § 1 och 3 och 4 § 6 förordningen (1985:796) med vissa bemyndiganden för Socialstyrelsen att meddela föreskrifter m.m. samt 12 § smittskyddsförordningen (2004:255).

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter skall tillämpas vid verksamhet enligt lagen (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler.

Ansökningsförfarandet

2 § Det landsting som avser att bedriva en verksamhet med utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika skall ansöka om tillstånd hos Socialstyrelsen.

Ansökan skall innehålla

1. en motivering till varför landstinget ansöker om att få starta verksamheten,
2. ett beslut av vilket det framgår att kommunen eller kommunerna där verksamheten skall bedrivas har biträtt ansökan,
3. uppgiften om att samråd har ägt rum med samtliga kommuner inom det landsting där verksamheten skall bedrivas,
4. en organisationsplan,
5. uppgifter om vem som skall vara verksamhetschef för den verksamhet som skall bedrivas,
6. adressuppgifter till verksamheten, samt
7. uppgifter om det antal personer som missbrukar narkotika som beräknas delta i sprututbytesverksamheten.

3 § Ansökan skall dessutom innehålla en redovisning av vilka samlade resurser som finns inom landstinget för vård av personer som missbrukar narkotika och hur stora dessa resurser är i förhållande till behoven.

Redovisningen skall sammanställas i samverkan med den eller de kommuner som har biträtt ansökan.

4 § I ansökan skall det även ingå en redogörelse för

1. hur behovet av avgiftning, vård, behandling samt eftervård av personer som missbrukar narkotika kommer att tillgodoses,
2. hur samarbetet mellan olika vård- och behandlingsformer skall gå till, och
3. vilka rutiner som kommer att användas för att om möjligt tillgodose behovet av informationsöverföring mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Förlängning av tillstånd

5 § Vid en ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamheten skall en ny ansökan ha lämnats in tre månader innan innevarande tillstånd har upphört att gälla.

Bemanning

6 § Sprututbytesverksamheten skall ha en medicinskt ansvarig läkare. Verksamheten skall bedrivas i samverkan med landstingets infektionsmedicinska eller beroendemedicinska verksamhet.

7 § Personalen vid sprututbytesverksamheten skall ha psykosocial kompetens och kunskap om och erfarenhet av arbete med personer som missbrukar narkotika. Verksamheten skall i tillräcklig omfattning bemannas med läkare som har specialistkompetens i infektionssjukdomar, siononomer, sjuksköterskor och barnmorskor.

Sprututbytesverksamheten skall också ha tillgång till läkare som har specialistkompetens i psykiatri med erfarenhet av missbruks- och beroendefrågor eller läkare som har annan relevant specialistkompetens.

Information och erbjudande om provtagningar m.m.

8 § Den person som missbrukar narkotika och som erbjuds att delta i sprututbytesverksamheten skall av landstinget eller av kommunen

1. informeras om smittorisker och skydd mot smitta,
2. informeras om risker med missbruk av droger och alkohol,
3. erbjudas en samtalskontakt, och
4. erbjudas avgiftning, vård, behandling samt eftervård och stöd inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

9 § Den person som missbrukar narkotika och som inställer sig för att byta ut sprutor och kanyler skall

1. erbjudas vaccinationer enligt Socialstyrelsens rekommendationer för

- profylax mot hepatit B, Profylax med vaccin och immunoglobulin – före och efter exposition (2005),
2. efter behovsbedömning erbjudas andra relevanta vaccinationer,
  3. regelbundet erbjudas rådgivning och provtagning avseende hiv, hepatit B och hepatit C samt andra förekommande allmänfarliga sjukdomar enligt smittskyddslagen (2004:168), och
  4. erbjudas samtal för att motiveras att upphöra med sitt missbruk.

Kvalitet och rutiner

10 § Det landsting som bedriver en sprututbytesverksamhet skall ha ett ledningssystem, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:12) om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården, som skall innehålla rutiner för verksamheten.

Verksamhetschefen skall fastställa rutiner som säkerställer att

1. kraven i lagen (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler uppfylls,
2. sprutor och kanyler endast lämnas ut till personer som har ett dokumenterat injektionsmissbruk av narkotika, och
3. sprutor och kanyler inte lämnas ut till personer som är inlagda på sjukhus eller ges vård vid behandlingshem eller motsvarande.

Dokumentation

11 § Enligt patientjournalagen (1985:562) skall patientjournal föras vid vård av patienter inom hälso- och sjukvården.

I patientjournalen skall även dokumenteras åtgärder inom sprututbytesverksamheten som berör personer som missbrukar narkotika.

Rapporteringskrav

12 § Landstinget skall till Socialstyrelsen vid verksamhetsårets slut lämna in en verksamhetsberättelse som innefattar en utvärdering av sprututbytesverksamheten. Av verksamhetsberättelsen skall det, vad avser personerna som deltar i sprututbytesverksamheten, framgå uppgifter om

1. ålders- och könsfördelning,
2. antalet besök och utbytta sprutor och kanyler,
3. hur många hiv- och hepatittester som genomförts och utfallet av dessa,
4. förekomsten av infektioner med hiv, hepatit B och hepatit C samt andra infektionssjukdomar som kan vara en konsekvens av narkotikamissbruket,
5. dödlighet,
6. hur många som har fått avgiftning, vård, behandling eller eftervård för sitt narkotikamissbruk, och
7. i vilken omfattning resurserna har motsvarat behoven av vård m.m.

13 § Verksamhetsberättelsen skall även innehålla uppgifter om

1. personalens antal och kompetens,
2. i vilken utsträckning verksamheten bedöms ha påverkat eventuell smittspridning, och
3. hur samarbetet med missbruks- och beroendevården, den övriga hälso- och sjukvården och socialtjänsten har organiserats och utfallet av detta samarbete.

14 § Landstinget skall på Socialstyrelsens begäran lämna ytterligare uppgifter om sprututbytesverksamheten.

Denna författning träder i kraft den 15 mars 2007.

Styrelsen för Socialstyrelsen

(Smittskyddsenheten)¹

---

¹ (Föredragande: Torsten Berglund)

